

IDENTITET OG SELVREALISERING

Spørgsmål:

1. **Hvorfor er tv-baserede talentshows så populære?**
2. **Hvorfor er vi så fascinerede af berømmelse og kendte mennesker?**
3. **Hvorfor har internetbaserede netværk som fx Facebook så stor succes?**

You can do it!

Med tårevædede kinder må sangerinden forlade scenen efter at være blevet stemt ud af konkurrencen. Imens står de resterende deltagere tilbage og ånder lettet op over, at de har fået endnu en uge til at vise verden, hvad de virkelig kan præstere, når bare de får chancen og en scene at stå på.

Tænk på et af de utallige talentshows, I har kendskab til. Hvorfor er det, at disse shows med en endeløs række af amatører tiltrækker så mange seere? Forestil jer i stedet for en fredag aften i selskab med en række konservatorieuddannede musikere og sangere, der virkelig kan deres kram. Eller en dansekonkurrence bestående af udelukkende topprofessionelle (og ikke særligt kendte) dansere. En seersucces? Næppe.

Det diskuteres kraftigt i disse år, hvorfor vi er så optagede af lige netop denne form for underholdning, og hvorfor vi i stigende grad anvender nyere internetbaserede platforme som fx Facebook. Hvad er den sociologiske forklaring på, hvad det er ved disse underholdningsprogrammer der er så dragende, både for seerne og for deltagerne? Hvilken rolle spiller massemedierne i forhold til de idealer, der er fremherskende i vores samtid, og hvorfor hylde amatørerne eller være optaget af at se livsstilsprogrammer på tv?

Et stadigt mere fremtrædende aspekt for rigtig mange mennesker i vor tidsalder er selvrealisering, men hvordan spiller medierne ind i forhold til trangen til at realisere sig selv? Umiddelbart kan man komme med to overordnede forklaringer.

For det første giver medierne en mulighed for det – de teknologiske landvindinger er til stede. For det andet kan medierne også forstærke trangen til at realisere sig selv, da de kan give den enkelte indsigt i andres liv og muligheder og dermed give eksempler på, hvordan ens liv kunne være.

Anthony Giddens ser overvejende positivt på senmoderniteten. Aftraditionaliseringen - dvs. den kulturelle frisættelse fra tidligere traditionsbundne normer - bevirker at vi som individer i langt højere

Kim Kardashian er mest kendt for at være netop Kim Kardashian.
iStockphoto.com/EdStock

grad afsøger grænserne for, hvad vi kan og må i forhold til hvordan vi vælger at leve vores liv. Fx er det ikke længere givet, at man skal giftes før man får børn, og at man i givet fald bliver gift med en person af det andet køn. Således er senmoderne individers handlinger ikke længere styret af faste, traditionsbundne normer, værdier og autoriteter. Derfor betoner Giddens især de potentialer, som den senmoderne tidsalder giver individet. Et af disse potentialer er netop friheden til at søge og skabe sin egen personlige livsstil og livsfortælling og at reflektere over de valg, vi træffer. Refleksionen går altså i høj grad ud på at kunne navigere i de mange indtryk, man som individ udsættes for, eller opsøger, og på baggrund heraf forme den identitet, eller livsfortælling man ønsker. Her spiller medierne en stor rolle, idet de netop giver os indsigten i, at der er andre måder at leve sit liv på.

STATUSANGST

Tanken om at vi på denne måde har formbare identiteter, der tilmed er udskiftelige, kan synes tiltalende, og Giddens er overvejende optimist hvad angår individernes vilkår i senmoderniteten. Anderledes skeptisk er den franske samfundsdebattør og filosof, Alain de Botton (1969–), der i forbindelse med det refleksive menneske i senmoderniteten siger:

Men i virkeligheden kan nettoregnskabet blive, at de moderne samfund ender med at gøre os fattigere, fordi de ved at øge vores forventninger i det uendelige, opretholder et permanent gab mellem hvad vi gerne vil have og hvad vi har råd til, mellem hvem vi er og hvem vi gerne vil være.

Alain de Botton: Statusangst. Tiderne Skifter, 2007.

Deltagerne i de førømtalte tv-shows får netop muligheden for at blive noget, de gerne vil være – enten berømte for at være gode til det, de nu kan, eller om ikke andet så i hvert fald bare kendte.

FAKTABOKS: STATUSANGST

Den franske samfundsdebattør og filosof, Alain de Botton, har udgivet bogen "Status Anxiety". Begrebet "Status anxiety" eller "statusangst" dækker ifølge de Botton over en kraftig trang til at høste anerkendelse fra omverdenen i forhold til den fortælling eller det billede, vi forsøger at skabe af os selv, eller den identitet og det liv vi selv modellerer.

Da status ikke længere er nedarvet, som i det mere klasseopdelte samfund der eksisterede for 100 år siden, bliver status i det senmoderne samfund et resultat af det, man selv formår at skabe. Med andre ord bliver status et resultat af ens evne til at fremstå som en succes i egne og andres øjne.

Derfor er der også mange faldgruber forbundet med at opnå status. Det er risikofyldt, da der er fare for fiasko, hvis man ikke formår at "være god nok". Dette afstedkommer, ifølge

de Botton, at moderne mennesker er drevet af en frygt for ikke at kunne leve op til det omgivende samfunds krav om succes. Han peger på en række herskende årsager hertil, blandt andet:

- Forventning** Eksempel: Jo mere velstand vi producerer, desto større vil vores forventninger til os selv og vores egen fremtidige situation være. Massemedierne har ifølge de Botton været medvirkende til at øge vores forventninger til livet, da de giver mulighed for indsigt i, hvordan folk med højere status realiserer deres drømme.
- Meritokrati** Eksempel: Vores samfund hylder de der af egen drift opnår rigdom, store resultater eller stjernestatus. Omvendt er der en ringeagt for de der ikke formår at finde en plads i samfundet. Meritokrati er netop en styreform/overbevisning der betoner individets talent, indsats og intelligens.
- Afhængighed** Eksempel: Vi er afhængige af succes og fremdrift for at opretholde vores status. I modsætning til det traditionelle samfund, hvor status var svær at opnå, men også svær at miste, er vi i dag hele tiden i konkurrence med andre i forhold til at opretholde vores status
– eksempelvis i jobmæssig sammenhæng.